

56 נכתב רע בטוב' ולא רע בו'. אלא שְׁמַע מִיָּנָה יש להוכיח מזה
 57 שדווקא בעל מום שהיה טוב מְעַיְקְרוּ (בתחילתו) ורק לאחר
 58 שהוקדש נפל בו מום עוֹשֶׂה תְּמוּדָה, אבל רַע מְעַיְקְרוּ שנעשה בעל
 59 מום לפני שהוקדש אֵין עוֹשֶׂה תְּמוּדָה.
 60 הגמרא מביאה את שיטת רבא שיש בכתוב זה שני יתורים המרבים
 61 שני דברים: רבא אָמַר, תְּרוּוִייהו טוב ויתורי מִיְתָרֵי - שני 'טוב'
 62 שנאמרו בכתוב זה מיתורים, אם כֵּן נִכְתוּב קָרָא - שהרי היה לו
 63 לכתוב 'לא יחליפנו ולא ימיר אותו ברע, או רע בו', שכן 'אֹתוֹ
 64 ברע' מתפרש בקרבן טוב על חולין רע, וממלא רע בו' בהכרח
 65 מתפרש על קרבן רע בחולין טוב, ולְמָה לִי לְמַכְתָּב (ולכתוב)
 66 תְּרוּוִייהו (שני) 'טוב' אלו, טוב ברע ורע בטוב'. אלא הָד 'טוב' בא
 67 להשמיענו שאֲפִילוּ בְּטוֹב נָמִי כִּי מְמִיר לְגָן - שאם המיר קרבן טוב
 68 בחולין טוב גם לוקה. וְאֵיךְ - והיתור השני של רע בטוב' בא
 69 ללמדנו שדווקא בעל מום שהיה טוב מְעַיְקְרוּ עוֹשֶׂה תְּמוּדָה, אבל
 70 רַע מְעַיְקְרוּ שקדם מומו להקדשו אֵין עוֹשֶׂה תְּמוּדָה.
 71 מפרשת הגמרא את מחלוקת אבוי ורבא האמורה: וְאֲבֵי הַסוּבֵר
 72 שאין כאן אלא יתור אחד, אָמַר שאין צורך לרבות קרבן טוב בחולין
 73 טוב לאיסור תמורה, שהרי קָל וְחֹמֶר הוּא, וְמָה חוּלִין טוֹב בְּקָרְבָן
 74 רַע דְּעֵלוּיָא קָא מְעַלִּי לֵיה לְגָן - שאפילו שהוא מעלה את קדושת
 75 הקרבן מבעל מום שאינו ראוי להקרבה לתמים הראוי להקרבה מכל
 76 מקום הוא לוקה, כשממיר חולין טוב בְּקָרְבָן טוֹב דְּכִי תְּרֵדִי נִינְהוּ
 77 (ששניהם שוים במעלתם), ואינו מעלה את קדושת הקרבן על ידי
 78 תמורתו לֹא כָּל שֵׁבֶן דְּלְגָן (שיש לו ללקות). על כן אין צריך אלא
 79 ליתור אחד כדי למעט רע מעיקרו מתמורה. וְרַבָּא סוּבֵר, שאפילו
 80 שיש ללמוד טוב בטוב בקל וחומר מטוב ברע מכל מקום צריך הכתוב
 81 לרבותו למלקות, משום שהלכה בידינו 'אֵין עוֹנְשִׁין מִן הַדִּין' - אין
 82 מענישים מכח קל וחומר.
 83 וְאֲבֵי אָמַר לָהּ, הָא לֹא דִּינָא הוּא - הלימוד של טוב בטוב מטוב
 84 ברע אינו בגדר לימוד של קל וחומר, שהרי מִי בְּרַע (וכי קל) הממיר
 85 קרבן טוב בהממיר קרבן רע, ואין זה אלא גילוי מילתא, שמכך
 86 מגילה הכתוב שלוקים על טוב ברע למדנו שהקפידה התורה שלא
 87 להמיר שום דבר הקדוש בקדושת מזבח, וממלא בכלת באיסור זה
 88 גם תמורת טוב בטוב.
 89 הגמרא מביאה ברייתא הדורשת דין מחדש מיתור נוסף שנאמר
 90 בתמורה: תִּנּוּ רִבְנָן, למה נאמר בתמורה 'לא יחליפנו ולא ימיר
 91 אותו', הלא כפל דברים הוא, אלא 'לא יחליפנו' נאמר בממיר בְּשָׂל
 92 אַחֲרָיִם, וְ'לא ימיר אותו' נאמר בממיר בְּשָׂל עֲצָמוֹ. ולהלן יבואר
 93 מהי תמורה 'בשל אחרים'.
 94 שואלת הגמרא: וְלִכְתוּב רַק 'לא יחליפנו' שמשמעותו שאין להמיר
 95 בשל אחרים, וְלֹא בְּעֵי (ואין צורך) ב'לא ימיר אותו', שהרי בודאי
 96 תמורה בשל עצמו אינה גרועה מתמורה בשל אחרים. משיבה
 97 הגמרא: אֵי כְּתוּב הֵכִי - אילו היה נכתב רק 'לא יחליפנו' הוּא אֲמִינָא
 98 שרק כשאומר 'תצא בהמת קרבן זו מקדושתה ותִּכַּנְס בהמת חולין
 99 זו תחתיה בקדושת מזבח' הוּא דְּתִלְכִין (ולוקה), שכן משמעות
 100 חילוף היא רק כשממיר בלשון זו. אֲבָל בְּמִמִּיר בסתם ואמר 'זו
 101 תמורת זו' דְּתִרְוִייהו קָא מְקַדִּיש לְהוּ - שמשמע מדבריו שהוא
 102 רוצה ששתי הבהמות יהיו קדושות, אֲמִינָא לֹא לְגָן (דהיינו אומרם
 103 שלא ילקה), ולא אסרה התורה תמורה כו. קָא מְשַׁמְע לָן -
 104 משמיענו 'לא ימיר אותו' שגם באופן זה אסרה תורה להמיר.
 105 הגמרא חוזרת לדון בעצם חידוש ברייתא שיש תמורה גם בשל
 106 אחרים. מקשה הגמרא: הָאֵי מְמִיר בְּשָׂל אַחֲרָיִם ששנינו בברייתא
 107 שתמורתו תמורה, הֵיכִי דְּמִי (באיזה אופן דברים אחרים). אֵי
 108 יִמָּא (אם נאמר) שמדובר בְּהַמָּה דְּתַקְדִּיש דִּיחֵי (של קרבן שלון)
 109 ובבהמת חולין דְּעֵלְמָא (של חבירו). מִי מְצִי מְקַדִּיש - וכי יכול
 110 הוא להקדיש את בהמת חבירו. והרי 'אֵישׁ כִּי יִקְדִּישׁ אֶת בֵּיתוֹ קֹדֶשׁ
 111 לְה' אָמַר דְּחֵמְנָא - אמרה התורה (ויקרא כו ד), ודרשו חכמים מכתוב
 112 זה, מָה בֵּיתוֹ הוּא בְּרִשׁוֹתוֹ, אָף כָּל דְּבַר שְׂרוּצָה אִדָּם לְהַקְדִּישׁ צָרִיךְ
 113 שיהיה בְּרִשׁוֹתוֹ. אם כן כשם שאין בידו להקדיש דבר שאינו שלו,

1 בוֹצִינָא טוֹב מְקַרְא - עדיפה דלעת קטנה עכשיו על פני דלעת גדולה
 2 שספק אם תגיע בעתיד. ודרך משל הוא, שכמו כן אומר הכהן לעצמו
 3 עדיף לי לקבל עכשיו את כל דמי הבכור ולא לוותר על מקצת
 4 מדמיו, מאשר לוותר עליהם משום הספק שמא אקבל הרבה בכורות
 5 בעתיד, כי שמא לא יתנו לי את בכורותיהם אפילו שאוויל להם עתה
 6 את מחיר הבכור.

משנה

8 קרבנות באים מכל מיני בהמה טהורה, יש מהם הבאים מן הפרים,
 9 ויש הבאים מן הכבשים ויש הבאים מן העיזים. כמו כן יש קרבנות
 10 הבאים מזכרים, ויש הבאים מנקבות. ומשמיעה משנתינו שדין
 11 תמורה נאמר בכל מיני קרבנות אלו, וכן נתפסת קדושת תמורה על
 12 כל מיני בהמות חולין, ואף כשממירים מין אחד של קרבן על מין אחר
 13 של חולין עוברים על איסור 'לא יחליפנו ולא ימיר אותו' והתמורה
 14 חלה.
 15 מְמִירִין מִן בהמות הצאן על בהמות הַבְּקָר, וכן ממירים מן בהמות
 16 הַבְּקָר על בהמות הצאן. וכן ממירים מן הַבְּכָשִׁים על העיזים, וכן
 17 העיזים על הַבְּכָשִׁים. כמו כן ממירים מן הבהמות הַזָּכָרִים על
 18 הַנְּקֻבּוֹת, וכן הַנְּקֻבּוֹת על הַזָּכָרִים. ועל כל תמורות אלו עוברים
 19 בלאו של 'לא יחליפנו ולא ימיר אותו', ומתקדשת התמורה בקדושת
 20 מזבח.
 21 ממירים מן הבהמות הַתְּמִימִים הראויים להקרבה על בהמות בְּעֵלִי
 22 מוּמִין שאינם ראויים להקרבה, וכן ממירים מן בהמות בְּעֵלִי מוּמִין
 23 על הַתְּמִימִים. ומקור דין זה הוא ממה שֶׁנֶּאֱמַר (ויקרא כו ב) 'לֹא יִחְלִיפֵנוּ
 24 וְלֹא יִמִּיר אֹתוֹ, טוֹב בְּרַע אֹרַע בְּטוֹב, וְאִם הֵמָּר יִמִּיר בְּהַמָּה
 25 בְּבַהֲמָה יִהְיֶה הוּא וְתוּמֹרְתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ'. ומשמעות 'טוב' היא תמים
 26 הראוי להקרבה, ומשמעות 'רע' היא בעל מום הדחוי מהקרבה, ולפי
 27 זה 'טוב ברע' היא תמורת קרבן בעל מום על בהמת חולין תמימה,
 28 ו'רע בטוב' היא תמורת קרבן תמים על בהמת חולין בעלת מום.
 29 וְאִיְהוֹ טוֹב בְּרַע' האמור בדין תמורה, אלו הם בְּעֵלִי מוּמִין שֶׁקֶדֶם
 30 הַקְּדִישׁן אֶת מוּמִין - שבשעה שהקדישום למזבח היו תמימים, ורק
 31 לאחר מכן נפל בהם מום. ודווקא בבעלי מומים אלו נוהג דין תמורה,
 32 אבל אם נפל בהם מום קודם שהקדישו אותם אין ממירים בהם,
 33 משום שלא חלה עליהם קדושת קרבן כלל.

גמרא

34 הגמרא מביאה מקור מהכתובים לכל הדינים המבוארים במשנתינו.
 35 שואלת הגמרא: מָנָא הֵינּוּ מִיְלֵי - מנין לנו שממירים מכל מיני
 36 קרבנות על כל מיני בהמות חולין, אבל לא ממירים בבהמות
 37 שהוקדשו למזבח לאחר שהנפל בהם מום. משיבה הגמרא: דין זה
 38 מקורו מהדרשה המובאת בברייתא. דִּתְנּוּ רַבְּנָן, ממה שנאמר
 39 בפרשת תמורה וְאִם הֵמָּר יִמִּיר בְּהַמָּה בְּבַהֲמָה' משמע כל מיני
 40 בהמה, וּמִכָּאֵן שֶׁמְמִירִין מִן הצאן על הַבְּקָר, וְמִן הַבְּקָר על הצאן,
 41 מִן הַבְּכָשִׁים על העיזים, וְמִן הַנְּקֻבּוֹת על הַזָּכָרִים, וְמִן הַזָּכָרִים על
 42 הַנְּקֻבּוֹת, וְמִן הַנְּקֻבּוֹת על הַזָּכָרִים, וְמִן הַתְּמִימִים על הַתְּמִימִים,
 43 וְמִן הַתְּמִימִים על בְּעֵלִי מוּמִין. וְכֹל יִמִּירוּ מִקְּרַבְּנוֹת בְּעֵלֵי מוּם על
 44 בהמות חולין תמימות אֲפִילוּ אם קֶדֶם הוּם של הקרבנות
 45 לְהַקְדִּישָׁן, תְּלַמּוּד לומר 'לא יחליפנו ולא ימיר אותו, טוב ברע או
 46 רַע בְּטוֹב, וְאִיְהוֹ טוֹב בְּרַע' שפירושו חולין תמימים על קרבנות
 47 בעלי מום, אלו דווקא בְּעֵלִי מוּמִין שֶׁקֶדֶם הַקְּדִישָׁן אֶת מוּמִין, ולא
 48 שנפל בהם מום לפני שהוקדשו.
 49 הגמרא מפרשת את הדרשה שבסוף דברי הברייתא: מָאֵי תְּלַמּוּדָא
 50 - איך למדים מהכתוב האמור שממירים בבעל מום דווקא באופן
 51 שקדם הקדשו את מומו. אָמַר אֲבֵי, נִמָּא קָרָא - הלא היה די לו
 52 לכתוב לומר 'לא יחליפנו ולא ימיר אותו, טוב ברע או רע בו',
 53 והיה משמע מרע בו שלא ימיר בעל מום של חולין בין בקרבן
 54 תמים ובין בקרבן בעל מום. בְּטוֹב אַחֲרֵינָא (שני) לְמָה לָהּ, ולמה

הגאולה האמיתית והשלימה על-ידי משיח צדקנו, ואז ממשיכים בכל העינים בארצנו הקדושה, בירושלים עיר הקודש, בהר הקודש ובבית המקדש, ותיכף ומיד ממש.

[כ"ק אדמו"ר שליט"א נתן לכל אחת מהשלוחות תחינה, שני שטרות של דולר לתתם (או חילופם) לצדקה, ובהוספה משלהן].

ובפשטות – שלא צריכים להמתין עד יום ששי (א' אדר), ואפילו לא עד יום חמישי (ל' שבט, א' דראש חודש אדר), ואפילו לא עד יום רביעי, ואפילו לא עד יום שלישי, ואפילו לא עד יום שני – כיון שביום ראשון זה⁷³ (ובסמיכות לזמן דתפלת המנחה⁷⁴) באה

(73) ובפרט כפי שנקרא בכתוב – לא "יום ראשון", ע"ד שאר הימים, "יום שני", "יום שלישי" וכו', אלא "יום אחד" (בראשית א, ה), שכולל כל הימים שלאחריו (שלא כן נבראו בו כל תולדות השמים והארץ – פרש"י שם, יד. ב, ד).
(74) להעיר ש"אליהו (מבשר הגאולה) לא נענה אלא בתפלת המנחה" (ברכות ו, ב).

המשך ביאור למס' תמורה ליום ששי עמ' א

1 אף אינו יכול להתפיס בקדושת תמורה בהמה שאינה שלו. וְאֵלֶּא
2 בהכרח כוונת הברייתא היא לְבַהֲמָה דְהַקְדָּשׁ דְעֵלְמָא – של קרבן
3 חבירו] ובא להמירה על בהמת חולין דידיה] – שלו]. אך גם על אופן
4 זה יש להקשות, מִי – וכיון – מִתְפִּים אדם קדושת תמורה בהמה שלו
5 על ידי שממיר אותה בְּדָבָר – [בקרבו] שְׁאִינוּ שְׁלוֹ.
6 מתרצת הגמרא: לְעוֹלָם כוונת הברייתא היא לממיר בְּבַהֲמָה
7 דְהַקְדָּשׁ דְעֵלְמָא – של קרבן חבירו] ובבהמת חולין דידיה, וְכַגוֹן
8 דְאִמְרַי מְרִיבָה דְבַהֲמָה דְהַקְדָּשׁ – בעל הקרבן שְׂכָל הַרְוֵצָה לְהַמִּיר
9 בהמת חולין שלו בְּבַהֲמָתוֹ [ובבהמת הקרבן] וְבֵא וְיָמִיר בה. ובאופן
10 זה יכול אדם להמיר אף בקרבן שאינו שלו.
11

משנה

12 המשנה שלפנינו מביאה מחלוקת תנאים בדין תמורה: מְמִירֵין אֶחָד
13 בְּשָׁנִים, שאם אמר על בהמת חולין אחת 'תהיה זו תמורת שני
14 קרבנות אלו', תמורתו תמורה. וכמו כן ממירים שְׁנַיִם של חולין
15 בְּקָרְבָן אֶחָד, ושתי בהמות החולין נתפסות בקדושת תמורה. ואפילו
16 אם המיר אֶחָד של חולין בְּמֵאָה קרבנות וּמֵאָה של חולין בְּקָרְבָן
17 אֶחָד חלה תמורתו. כן היא שיטת חכמים. אבל רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר,
18 אִין מְמִירֵין אֵלָּא חוֹלִין אֶחָד בְּקָרְבָן אֶחָד, שְׁנֵאמַר (ויקרא כו ז) 'וְהִיָּה
19 הוּא וְתַמּוּרְתוֹ יִהְיֶה קֹדֶשׁ'. והוא משמע קרבן אחד בלבד, שכן לשון
20 יחיד הוא. וְמָה 'הוא' והקרבן מְיֻחָד – [יחיד], אף תמורתו היא
21 מְיֻחָדָת – [יחידה].
22

גמרא

23 הגמרא מביאה את מקור שיטת רבי שמעון וחכמים במחלוקת
24 האמורה: מֵנָא הֵנִי מוֹלִי – מנין להם לחכמים שממירים אפילו אחד
25 במאה ומאה באחד, ומנין לו לרבי שמעון שאין ממירים אלא אחד
26 באחד. משיבה הגמרא: מקורם הוא מדרשות הכתובים, כְּדִתְגִנוּ רַבְּנֵי
27 – כמו ששינו בברייתא, נאמר בפרשת תמורה (שם) וְאִם הָמַר יָמִיר
28 בְּבַהֲמָה בְּבַהֲמָה, וּמִכָּאֵן שְׁמִירֵין אֶחָד בְּשָׁנִים, וְשָׁנִים בְּאֶחָד,
29 ואפילו אֶחָד בְּמֵאָה וּמֵאָה בְּאֶחָד. שכן משמעות 'בהמה' היא בהמות
30 רבות, כמבואר בסמוך. רַבִּי שְׁמַעוֹן אָמַר, אִין מְמִירֵין אֵלָּא אֶחָד
31 בְּאֶחָד, שְׁנֵאמַר 'בְּבַהֲמָה בְּבַהֲמָה', ולא 'בְּבַהֲמָה בְּבַהֲמָה', ולא
32 'בְּבַהֲמָה בְּבַהֲמָה', ומשמעות 'בהמה' היא בהמה יחידה. אָמְרוּ לוֹ
33 חכמים, הֲלֹא מְצִינוּ אף בקבוצת בְּבַהֲמָה שְׂהִיא קְרוּיָה בלשון התורה
34 'בְּבַהֲמָה', שְׁכֵן נֶאמַר (וינה ד יא) בעיר נינהו שהיו בה 'הַרְבֵּה מִשְׁתִּים
35 עֲשָׂרָה רַבּוֹ אֲדָם וְכוּ' וּבְבַהֲמָה רַבָּה'.
36

37 מפרשת הגמרא בשיטת רבי שמעון: וְרַבִּי שְׁמַעוֹן סוֹבֵר שֶׁהֲרַבָּה
38 בְּהֵמוֹת 'בְּבַהֲמָה רַבָּה' אִיקְרִי – [קריות], אבל 'בְּבַהֲמָה' סָתָם לֹא אִיקְרִי
39 – [אינן קריות] אלא 'בהמות'.

40 מקשה הגמרא: וְכִי מְעַמָּא – [טעמו] וְרַבִּי שְׁמַעוֹן מְשׁוּם שְׁנֵאמַר
41 בתמורה 'בְּבַהֲמָה' ולא 'בהמות' הוּא, וְהָא – [והרי] מבואר במשנה
42 דְמְעַמָּא דְרַבִּי שְׁמַעוֹן הוּא מְשׁוּם שְׁנֵאמַר בתמורה 'וְהִיָּה הוּא
43 וְתַמּוּרְתוֹ', מָה 'הוא' מְיֻחָד אֶף תַּמּוּרְתוֹ מְיֻחָדָת. מתרצת הגמרא:
44 אמנם מְעִיקְרָא – [בתחילה] אָמַר לְהֵן רַבִּי שְׁמַעוֹן שֶׁמֶן 'וְהִיָּה הוּא
45 וְתַמּוּרְתוֹ' יש לדרוש שממירים דווקא אחד באחד, וְכִי הָוּא דְרַבִּי
46 רַבְּנֵן – אך לאחר שראה שדורשים חכמים מְבַהֲמָה בְּבַהֲמָה
47 שממירים גם אחד במאה ומאה באחד, אָמַר לְהֵם אִיְהוּ – [הוא],
48 מְהֵתָם נְמִי מְצִינוּ לְמִילָף מְעַמָּא דִּידִי – מאותו כתוב שאתם מביאים
49 ממנו מקור לשיטתכם יש להוכיח כשיטתי, שכן משמעות 'בהמה'
50 היא בהמה יחידה.

51 הגמרא מביאה מחלוקת אמוראים בשיטת רבי שמעון: אָמַר רִישׁ
52 לְקִישׁ, אפילו שלשיטת רבי שמעון אין ממירים בבת אחת שתי
53 בהמות חולין בקרבן אחד, מכל מקום מוֹדָה רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁמִירֵין
54 בהמת חולין אחת וְאַחַר כֵּךְ הוֹזִירֵין וּמְמִירֵין בהמת חולין אחרת
55 באותו קרבן עצמו. מֵאִי מְעַמָּא – [וטעם הדבר הוא משום שְׂקִדּוּשָׁה
56 רַאשׁוֹנָה דְהַקְדָּשׁ] (של בהמת הקרבן) לְהִיָּבֵן הַלְבָּת, הלא גם לאחר
57 שהמירו בה עדיין היא נשארת בקדושתה, שכן נאמר 'הוא ותמורתו
58 יהיה קדש', ועל כן אפשר לחזור ולהמיר בה. וְרַבִּי יוֹחָנָן אָמַר, בְּשֵׁם
59 שֶׁסוֹבֵר רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁאִין מְמִירֵין שְׁנַיִם של חולין בְּקָרְבָן אֶחָד בבת
60 אחת, כּמוּ כֵּן אִין מְמִירֵין וְהוֹזִירֵין וּמְמִירֵין בהמה אחרת באותו קרבן
61 עצמו.

62 מביאה הגמרא: תַּנְיָא בְּנוֹתִיָּה דְרַבִּי יוֹחָנָן, תַּנְיָא בְּנוֹתִיָּה דְרִישׁ
63 לְקִישׁ – שנינו בברייתא אחת כדברי רבי יוחנן, ובברייתא אחרת
64 כדברי ריש לקיש. תַּנְיָא בְּנוֹתִיָּה דְרַבִּי יוֹחָנָן, בְּשֵׁם שְׁלֹדַעַת רַבִּי
65 שמעון אִין מְמִירֵין קָרְבָן אֶחָד בְּשָׁנִים של חולין כֵּךְ אִין מְמִירֵין
66 וְהוֹזִירֵין וּמְמִירֵין בו בהמה אחרת. תַּנְיָא בְּנוֹתִיָּה דְרִישׁ לְקִישׁ, וְכֹל
67 בְּשֵׁם שְׁאִמְרַי רַבִּי שְׁמַעוֹן שְׁאִין מְמִירֵין שְׁנַיִם בְּאֶחָד כֵּךְ אִין מְמִירֵין
68 וְהוֹזִירֵין וּמְמִירֵין באותו קרבן שתי בהמות חולין בּוּז אַחַר זֶה, תַּלְמוּד
69 לְאָמַר 'וְהִיָּה הוּא וְתַמּוּרְתוֹ', ומכאן שחוזרים וממירים אותו אִפִּילוּ
70 בְּמֵאָה בהמות חולין בּוּז אַחַר זֶה.

71 הגמרא מביאה ספק בשיטת רבי יוחנן כדברי רבי שמעון: בְּעֵי
72 – [הסתפקן] רַבִּי אֲבִין, לְדַבְרֵי רַבִּי יוֹחָנָן הָאִמְרַי שְׁלֹדַעַת רַבִּי שְׁמַעוֹן
73 אִין מְמִירֵין וְהוֹזִירֵין וּמְמִירֵין בהמת חולין אחרת באותו קרבן עצמו,
74 אם אדם הַפְרִישׁ אֶשֶׁם כְּדִי לְהַתְּכֵפֵר בּוּז, וְהַמִּיר בּוּז בהמת חולין,

60 [אחר] אף על גב דקדיש באותה קדושה של הראשון חוזר וממיר.
 61 או דלמא כל קרבן שקדוש באותה קדושה של הקרבן הראשון
 62 שמכוחו הוא בא אין חוזר וממיר בו לאחר שכבר הראשון.
 63 והמשיך רבי אבין להסתפק, ואם תימצא לומר דרין (-אשם זה)
 64 אפילו שהוא גוף (אחד) [אחר] מכל מקום מביין דבאותה קדושה
 65 של הראשון קאים (-הוא עומד) אין חוזר וממיר בו, אלא - עדיין
 66 יש להסתפק באופן שהמיר באשמו ואחר כך נתכפר באשם אחר
 67 וניתק זה ראשון לעולה, מהו שניתק וימיר בו. מי אמרינן, כי אמר
 68 רבי יוחנן שאין ממיר וחוזר וממיר, הני מילי - דין זה הוא דווקא
 69 באותו הגוף ובאותה קדושה, אבל באותו הגוף לאחר שהתקדש
 70 בקדושה אחרת חוזר וממיר, שכן שני גופים בקדושה אחת נחשבים
 71 יותר לקרבן אחד מאשר שתי קדושות בגוף אחד. או דלמא, הוא
 72 הדין אף על קדושה אחרת, דביין דאותו הגוף שכבר המיר בו
 73 הוא, אין חוזר וממיר בו.
 74 מסיקה הגמרא: תיקו - תעמוד שאלה זו בספק, שלא נפשטה.
 75 הגמרא מביאה דין בחיוב חומש שנאמר בפדיון הקדש: אדם שהקדיש
 76 דבר מה להקדש ובא לפדותו ולחללו על דמים, חייב להוסיף על דמי
 77 פדיונו חמישית משויו, שנאמר במקדש בהמה טמאה שאינה ראויה
 78 למזבח (ויקרא כו ט), 'ואם גאל וגאלה ויסף חמישתו על ערפך. ואמר
 79 רבי יהושע בן לוי, דווקא על הקדש ראשון המקדש מוסף חומש
 80 כשמחללו, ואלם אין הקדש שני מוסף חומש. שאם חילל את
 81 הדבר הראשון שהקדיש על דבר אחר והתפיש בו את קדושתו,
 82 ולאחר מכן בא לחלל את הדבר השני, אינו חייב בתוספת חומש.
 83 ואמר רב פפא, מאי טעמא דרבי יהושע בן לוי, משום דאמר קרא
 84 (שם כו ט) 'ואם המקדש יגאל את ביתו ויסף חמישית', ומכאן
 85 שדווקא על ההקדש הראשון שמקדיש הוא חייב חומש בשעה
 86 שמחללו, ולא על הדבר השני שמתפיש בו קדושה על ידי חילול.
 87 הגמרא מביאה על דין זה את ספיקו של רבי אבין הדומה לספיקו
 88 הקודם בדין תמורה: בעי (-הסתפק) רבי אבין, מי שהפריש אשם
 89 להכפר בו והומם, והוסיף עליו חומש וחללו על הכפרו, ואבד
 90 האשם השני ונתכפר הבעלים באשם אחר, וניתק אשם שני זה
 91 לעולה לאחר שנמצא, ולאחר מכן הומם ובא לפדותו, מהו שיוסיף
 92 עליו חומש.
 93 וסברה הגמרא עתה שאין כוונת רבי אבין לאשם שהתחלל על אחר
 94 וניתק השני לעולה, אלא בשני מקרים שונים הסתפק, ודבריו נחלקים
 95 לשנים. הספק הראשון הוא באשם שהומם והתחלל על אחר
 96 והתקדש השני תחתיו והומם גם הוא. האם משום שהשני הוא גוף
 97 אחר, נחשב הקדשו להקדש ראשון וחייבים חומש על פדיונו, או
 98 מאחר שבא מכח הראשון וקדושה אחת לשניהם, הרי הוא נחשב
 99 להקדש שני ואין חייבים עליו חומש. והספק השני הוא באשם שאבד
 100 ונתכפר בעליו באחר וניתק הראשון לעולה לאחר שנמצא, ואחר כך
 101 נפל בו מום. האם חייבים חומש על פדיונו משום שנלבי קדושת עולה
 102 הוא נחשב להקדש ראשון, או מאחר שכבר התכפר באשם אחר,
 103 וקרבו העולה שלשמו הוא מקריבו עתה טפל לקרבן הראשון, הרי
 104 הוא נחשב מעתה להקדש שני, ואין חייבים חומש על פדיונו.
 105 אביי מקשה על דברי רבי אבין: אמר אבין, מאי קא מיבעיא ליה -
 106 מהו עיקר ספיקו של רבי אבין, אי בשני גופין וקדושה אחת קא
 107 מיבעיא ליה, האם נחשב האשם השני שהתקדש בקדושת הראשון
 108 להקדש ראשון או שני, אם כן תיבעי ליה בלא נתכפר - לא באשם
 109 שהתכפר בעליו באחר, אלא רק באשם שהומם והתחלל על אחר.
 110 ואי בשתי קדושות וגוף אחד קא מיבעיא ליה, האם נחשבת
 111 קדושת העולה בגוף שהיה קדוש קודם לכן בקדושת האשם להקדש
 112 ראשון או שני, אם כן תיבעי בלא הומם - לא באשם שהומם
 113 והתחלל על אחר, אלא רק באשם שניתק לעולה. והיה לו לרבי אבין
 114 להסתפק רק באופן שהוא עיקר הספק, או בגוף אחד ושתי קדושות
 115 או בשני גופים וקדושה אחת, וממילא ישתמע ממנו דין האופן השני.
 116 מתרצת הגמרא: לעולם כל דברי רבי אבין אמורים במקרה אחד של
 117 אשם שהומם והתחלל על אחר, ואחר כך התכפר באשם אחר
 118 [שלישין] וניתק השני לעולה, ואחר כך הומם אף השני. ורבי אבין

1 והומם אשם זה וחללו על כבש אחר תמים, ואבד האשם השני
 2 ונתכפר באשם אחר ושלישין ולאחר מכן נמצא האשם השני וניתק
 3 מקדושת אשם לקדושת עולה, מהו שיימיר בו באשם זה שנעשה
 4 עולה. האם מאחר שהוא בא מכח האשם הראשון שכבר המירו בו
 5 אין חוזרים וממירים בו, או מאחר שהוא גוף נפרד וגם קדושתו שונה
 6 מקדושת הראשון ושכן הראשון אשם והוא עולה, חוזרים וממירים
 7 בו.
 8 אביי מקשה על דברי רבי אבין: אמר אבין, מאי קא מיבעיא ליה -
 9 באיזו סברא הסתפק רבי אבין, הלא ממה נפשך, אי הסתפק בשני
 10 גופים וקדושה אחת - בשתי בהמות שהשניה באה מכח הראשונה
 11 והתקדשה באותה קדושה כמותה, האם שתיהן נחשבות כקרבן אחד
 12 ולאחר שהמיר בראשונה שוב אינו ממיר בשניה, אם כן תיבעי ליה
 13 גם בלא מתכפר - באופן שלא התכפר באשם שלישי וניתק השני
 14 לעולה אלא הוא עדיין עומד בקדושת אשם, האם מאחר שהוא גוף
 15 נפרד מהראשון ממירים בו אפילו לאחר שהמירו בראשון, או מאחר
 16 שהוא בא מכח הראשון שכבר המירו בו וגם קדושה אחת לשניהם
 17 אין חוזרים וממירים בו. ואי הסתפק בשתי קדושות וגוף אחד -
 18 בבהמה אחת שהמירו בה ולאחר מכן השתנתה קדושתה לקדושה
 19 אחרת וכגון שנשתנה שמה מאשם לעולה, האם היא נחשבת מעתה
 20 לקרבן אחר וחוזרים וממירים בה, אם כן תיבעי ליה גם בלא הומם
 21 - באופן שלא נפל מום באשם הראשון אלא שאבד האשם הראשון,
 22 והתכפר באשם אחר ונמצא הראשון וניתק לעולה, האם חוזרים
 23 וממירים בו מאחר שיש בו עתה קדושה אחרת, או מאחר שכבר
 24 המירו בגוף בהמה זו שוב אין חוזרים וממירים בה.
 25 מתרצת הגמרא: ורבי אבין הסתפק שני ספיקות, והדא מגו דתא
 26 קמיבעיא ליה - והספק השני נולד מתוך הספק הראשון. שקודם
 27 הסתפק באשם שהמיר בו ואחר כך הומם וחיללו על אחר, האם
 28 חוזרים וממירים בשני או לא. ואחר כך הסתפק, שאפילו אם תימצא
 29 (-תרצה) לפשוט ולומר שגם בשני גופין וקדושה אחת לא חוזרים
 30 וממירים משום דבההיא קדושה הא איתמר בה דתא וימא -
 31 שכבר המירו בקדושה זו פעם אחת, עדיין יש להסתפק בשני גופין
 32 ושתי קדושות, וכגון שהומם האשם הראשון וחיללו על אחר וניתק
 33 השני מאשם לעולה, מהו דינו. האם מאחר שהשני נבדל מהראשון
 34 גם בגופו וגם בקדושתו חוזרים וממירים בו אפילו לאחר שכבר המירו
 35 בראשון, או מאחר שבא מכח הראשון אין חוזרים וממירים בו.
 36 מסיקה הגמרא: תיקו - תעמוד שאלה זו בספק, שלא נפשטה.
 37 הגמרא מביאה את דברי רבי אבין ואת המשא ומתן בדבריו באופן
 38 אחר: לישנא אחרניא, בעי (-הסתפק) רבי אבין, לשיטת רבי יוחנן
 39 דאמר אין ממירין וחוזרין וממירין באותו קרבן, אם הפריש אשם
 40 להכפר בו והמיר בו, ואחר כך הומם וחללו על אחר, מהו
 41 שייחזר וימיר בשני. ועוד הסתפק, אם הפריש אשם והמיר בו, ואחר
 42 כך נתכפר באשם אחר משום שנאבד הראשון, ושוב נמצא הקרבן
 43 וניתק זה הראשון לעולה משום שכבר נתכפר בקרבן אחר, מהו
 44 שייחזר (-שיחזור) וימיר בו באותו אשם לאחר שנעקר לקדושה
 45 אחרת של עולה.
 46 אביי מקשה על דברי רבי אבין: אמר אבין, הי קא מיבעיא ליה -
 47 מהו עיקר ספיקו של רבי אבין, אם הסתפק האם חוזרים וממירים
 48 בקדושה אחרת שחלה באותו הגוף לאחר שכבר המירו בו בעודו
 49 בקדושתו הראשונה, אם כן לא יבעי -אין לו להסתפק באשם
 50 שהומם וחללו באחר האם חוזרים וממירים בשני או לא, שהרי
 51 קדושה אחת בשני גופים היא. ואי הסתפק האם ממירים בגוף (אחד)
 52 [אחר] הקדוש באותה קדושה של הגוף הראשון שכבר המירו בו,
 53 וכגון שהמיר באשם שהומם וחיללו על אחר, אם כן לא יבעי באשם
 54 שנתכפר בעליו באשם אחר וניתק לעולה, שהרי שתי קדושות בגוף
 55 אחד הן.
 56 מתרצת הגמרא: ורבי אבין תא מגו דתא קא מיבעיא ליה - ספק
 57 מתוך ספק הסתפק, קודם הסתפק באשם שהמירו והומם וחללו על
 58 אחר מהו שייחזר וימיר בשני. מי (-האם) אמרינן שדווקא באשם
 59 ראשון שכבר המיר בו הוא דאין חוזר וממיר, אבל בגוף (אחד)

המשך ביאור למס' תמורה ליום שישי עמ' ב

19 הומם, מהו שְׂיֹסִיף עָלָיו חוֹמֶשׁ.
20 אביי מקשה על דברי רבי אבין: אָמַר אַבְיִי, תְּרִין קָא מִיבְעִיא לִיהּ –
21 מהו עיקר ספיקו של רבי אבין, אִי בְּקְדוּשָׁה אַחֲרַת בְּאוֹתוֹ הַגּוֹף קָא
22 מִיבְעִיא לִיהּ, האם היא נחשבת להקדש ראשון או שני, אם כן לֹא
23 נִיבְעִי לִיהּ – אין לו להסתפק בהוֹמֶם הראשון וחיללו על אחר, אלא
24 רק באשם שניתק לעולה, וממנו נלמד לאשם שהומם והתחלל שהוא
25 גוף אחר באותה קדושה. וְאִי הַסְּתַפֵּק בְּגוֹף (אחד) [אַחַר] בְּאוֹתָהּ
26 קְדוּשָׁה כּוּ', אם כן היה לו להסתפק רק באשם שהומם והתחלל על
27 אחר, וממנו נלמד לאשם שניתק לעולה.
28 מתרצת הגמרא: רבי אבין הסתפק בדרך 'אם תמצא לומר' בשני
29 האופנים. בתחילה הסתפק באשם שהומם וְחִלְלוּ עַל אַחַר, ואחר כך
30 הומם השני, מהו שְׂיֹסִיף עָלָיו [על השני] חוֹמֶשׁ בפדיונו. מִי אֲמַרִינָן
31 [האם יש לנו לומר] שדווקא בְּאֲשָׁם קָמָא [הראשון] שחיללו על
32 בעל מום אחר הוא דְּ[אִינוּ] מוֹסִיף חוֹמֶשׁ כשבא לחלל את השני,
33 אֲבָל אם חיללו בְּגוֹף (אחד) [אַחַר] תמים הראוי למזבח ומתקדש
34 בקדושת הגוף, אָף עַל גַּב דְּקָאִים [שעומד] השני בְּאוֹתָהּ קְדוּשָׁה
35 של הראשון שכבר נוסף עליה חומש, מכל מקום אם הומם ובא
36 לפדותו (אִין) מוֹסִיף עָלָיו חוֹמֶשׁ.

1 קָדָא מְגוּ קָמִיבְעִיא לִיהּ – הסתפק בספק אחד מתוך ספק אחר.
2 שקודם הסתפק באשם שהומם וחיללו על אחר והומם גם השני, האם
3 מאחר שהשני הוא גוף בפני עצמו הרי הוא נחשב להקדש ראשון, או
4 מאחר שהוא קדוש באותה קדושה שהתקדש הראשון הרי הוא
5 נחשב להקדש שני. ועוד המשיך להסתפק, שאפילו אִם תִּימָצֵא
6 לֹא מִיבְעִיא לִיהּ וְקְדוּשָׁה אַחֲרַת לֹא מוֹסִיף חוֹמֶשׁ בְּגוֹף הַשְּׁנַי מִשּׁוּם
7 דְּבִהְיָא [שבאותה] קְדוּשָׁה אִיתּוּסָף בָּהּ קָדָא וְיִמָּנָא – כבר נוסף
8 פעם אחת חוֹמֶשׁ כשחיללה בפעם הראשונה, עדיין יש להסתפק
9 באופן שהאשם השני ניתק לעולה מחמת שהתכפר באשם שלישי,
10 ונמצא שהאשם הראשון והשני הם שְׁנַי גוֹפִין וְשְׁתַּי קְדוּשׁוֹת, מִאִי
11 דינו של השני, האם הוא נחשב הקדש ראשון, או מאחר שהוא בא
12 מבח הראשון הרי הוא נחשב להקדש שני, ואינו מוסיף חומש.
13 מסיקה הגמרא: תִּיקוּ – תעמוד שאלה זו בספק, שלא נפשטה.
14 הגמרא מביאה לשון אחרת בביאור דברי רבי אבין: לִישְׁנָא אַחֲרֵינָא,
15 בְּעִי [הסתפק] רַבִּי אַבְיִי, הַפְּרִישׁ אֲשָׁם לְהַתְּכַפֵּר בּוֹ וְהוֹמֶם וְחִלְלוּ
16 עַל אַחַר וְהוֹסִיף חוֹמֶשׁ, ואחר כך הומם השני, האם צריך להוסיף
17 חומש גם בפדיונו של השני או לא. וכן הסתפק באופן שנתְּכַפְּרוּ
18 הבעלים בְּאֲשָׁם אַחַר וְנִיתַק אֲשָׁם זֶה [הראשון] לְעוֹלָה, ואחר כך